Autor Guste Santini
Nedjelja, 11 Ožujak 2001 20:17

Moje sumorne prognoze, na moju i Vašu žalostdragi čitaoče, se ostvaruju. Kraj nije na vidiku on je tu pred nama - Hrvatska nema nacionalnih banaka. Još malo i Hrvatska neće uopće imati banaka. Plasmani privredi već dvije godine stagniraju. Krediti stanovništvu rastu zahvaljujući ponudi inozemnih prodavalaca, u prvom redu, automobila. Država postaje sve značajniji dužnik "domaćih" banaka. Kockice su složene. Nema nepoznanica. Građani Hrvatske ne podržavaju domaće banke. Oni su se orijentirali "domaćim" bankama. Prije komentara zadnjih kretanja potrebno je predvidjeti da će "domaće" banka, na sebi primjeren način, pokrenuti oštru konkurenciju u Hrvatskoj kako bi preraspodjelile štedni kolač. Domaćih banaka nema u toj igri. Vlast nije spoznala da bez vlastite komercijalne i investicijske banke nije moguć bilo kakav razvoj. Ovo znači da nije moiguće provesti koncepciju i strategiju razvoja. Proces reprodukcije je nedjeljiv i samo ga amateri mogu promatrati izolirano. To je u ekonomskoj teoriji i ekonomskoj politici toliko puta dokazano da smatram nepotrebnim gubiti rječi na dokazivanje navedene tvrdnje.

Tri su informacije povod ovog napisa.

Prvo: "Već je u siječnju zabilježen znatan rast potraživanja banaka od središnje države od čak 2,6 milijardi kuna."

Drugo: "Guverner protiv prodaje Zabe Talijanima."

Treće: Članovi uprave stranih banaka neće morati znati hrvatski jezik."

Prije određenja osobnog stava valja prokomentirati svaku od navedenih informacija koje smo mogli isčitati u "Jutarnjem listu" od 9. i 10. ožujka 2001. godine.

Proračun je donesen temeljem "sugestija" MMF-a i on je nominalno manji od prošlogodišnjeg. Kako prava nisu, u prošloj 2000. godini, reducirana - a morala su to biti - budućnost proračuna je vrlo neizvjesna. Višak likvidnosti "domaćih" banaka usmjerit će se na državu čime su banke napravile dobar posao a država je premostila svoje probleme - bar za sada. Nivo duga je zabrinjavajući ali prodaja obiteljskog srebra će to rješiti.

Internacionalizacija hrvatskog bankarskog sustava je konačna. Odluku Guvernera valja smatrati principjelnom. Ona sasvim jasno pokazuje što bi značila suglasnost HBN-a. Stvari će se ipak, slagao se sa tim Guverner ili ne, ići svojom logikom. Tu više nema pomoći. Naime, pred više godina sam predvidio sadašnje stanje u bankarskom sistemu. O tome se nije vodilo računa i sada je odista potpuno svejedno da li će ili neće Zaba "pripasti" Talijanima. To je stvar tehnike i politika neće moći zaustaviti procese koji su davno započeli. Da podsjetim. Domaće smo banke sanirali i potom u bescjenje prodali. Potpuno je svejedno da li smo ih prodali jednom ili većem broju kupaca. Svaka prodana banka ponaša se logikom marginalnih troškova i to je jedino bitno za Hrvatsku budućnost. To je bit problema.

Usput da kažem, o čemu ću ipak napisti jedan esey, temeljni problem je u definiranju rizika u hrvatskom bankarstvu. Naime, uvezena "ABCDE"-a je imala pogubne učinke za bankarstvo, u prvom redu, i, u drugom redu, hrvatsku privredu u cjelini. Zato se i zalažem za formiranje

ekspertnog tima. To očito ne odgovara postojećoj vlasti iako ju je uvela prethodna vlast. Moje pitanje je dječije prirode i stoga naivno: Zašto?

Vratimo se temi. Treća izjava je sasvim jasna i derivirana iz navedenog. Najprije gospodin Damir Kuštrak, zamjenik ministra financija, ističe kako će navedeni stav izmjene Zakona biti proveden po hitnom postupku. Što je odluka fait accompli. Interesantnija je, međutim, izjava viceguvernera gospodina Čede Maletića, viceguvernera HNB-a; kako HNB nije nikada nije inzistirao niti tražio takvu zakonsku odredbu, nego je ona usvojena u saborskoj raspravi kako to ističe "Jutarnji list". Očito se je očekivalo od strane HNB da će se dogoditi u bankarskom sistemu što se zbilo. Drugim rječima, nema razloga da budemo iznenađeni; ja osobno nisam jer sam na događanja u bankarskom sistemu godinama - pismeno - ukazivao. Ovo nikoga ne brine. Konačno radi se o bezimenim poreznim obveznicima i sve je moguće. Sanirati - prodati - internacionalizirati i tako se odreći nacionalne koncepcije i strategije razvoja. Očekujem da će Vlada o tome šutiti i to - odlučno.

Dragi čitaoče kao što i sami vidite nemamo se više čemu nadati. Hrvatska je globalizirana u djelu koji je bio od interesa stranom kapitalu. Neinternacionaliziran dio ostaje da se "pokriva" dotacijama poreznih obveznika, da se prevede u stečaj, ili da se, što nije vjerojatno, probudi hrvatska vlast i da odlučno pokrene razvoj hrvatske privrede. Koncepcija i strategija razvoja je prvi korak. Ipak, predkorak je da se jasno dijagnosticiraju razlozi zašto je Hrvatska država došla u sadašnje stanje. Škola je skupa ako ne položimo ispit. Škola nije skupa, ma koliko koštala, ako smo spoznali i savladali gradivo proteklog razdoblja. Građani bi morali jasno pokloniti pažnju onoj stranci koja će to odista i učiniti. Obećanja na ovim prostorima stara su gotovo jedno stoljeće. Dosta nam je čekanja.